

Lobmeyr GLAS EN KROONLUCHTERS

Hoe een producent van Biedermeier-glazen en klassieke kroonluchters transformeerde tot icoon van modern design.

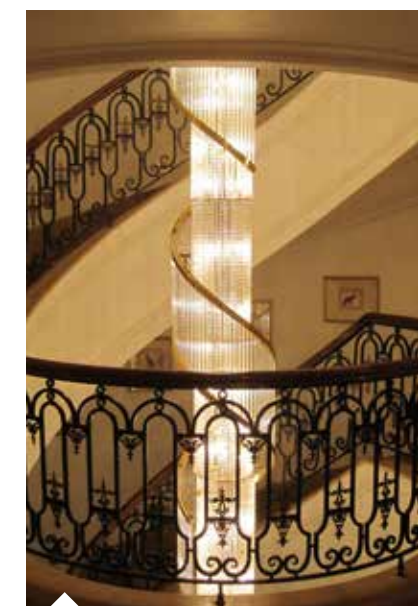
TEKST: EMELY NOBIS / FOTO'S LOBMEYR

Wat is Lobmeyr?

Een wereldberoemd Weens familiebedrijf dat zo'n veertigduizend glazen en vierhonderd kroonluchters (inclusief restauraties) per jaar maakt. Hun kroonluchters hangen onder meer in de Spaanse Rijkschool in Wenen, het Kremlin in Moskou en (de Arabische modellen) in de grote moskeeën in Mekka en Medina. Veel Lobmeyr-glazen zijn aangekocht door musea. Des te verrassender is het dat al dit fraais wordt vervaardigd in een bijna ouderwetse sluij door kruip door-manufactuur, volgestouwd met kasten vol onderdelen en van het plafond hangende (geraamtes van) kroonluchters. In alle hoeken en gaten staan werknemers glas te slijpen, polijsten of graveren of sleutelen ze aan complexe kroonluchters.

Waarom zo beroemd?

Toen Josef Lobmeyr in 1823 zijn 'bedrijf voor glaswaren' oprichtte, maakte hij vrij traditionele Biedermeier-glazen en klassieke kroonluchters. Daarmee had hij weliswaar succes (hij werd in 1835 k. u. k. Hoflieferant), maar spraakmakend was het bepaald niet. Dankzij zijn zonen Josef junior en Ludwig (tussen 1855-1917) sloeg het bedrijf een andere koers in. De broers vernietigden wat er nog aan glazen van hun vader op voorraad lag en kozen voor een eigentijdse stijl. Voor sensatie zorgden de kroonluchters die Lobmeyr in 1882 samen met Thomas Edison ontwikkelde voor de Redoutensaal van de Weense Hofburg. Het waren de eerste elektrische kroonluchters

Spiraal-kroonluchter Megaron: koper en kristal

HET **STOFFIGE** IMAGO VAN KROONLUCHTERS VERDWEEN DEFINITIEF DOOR DE **ICONISCHE STARBURST** UIT 1962, DIE ERUITZIET ALS DE **STERRENHEMEL** NA DE **BIG BANG**

wereldwijd. Josef stierf in 1864; Ludwig in 1917. Erfgenaam Stefan Rath (zoon van hun zus) werkte al sinds 1902 in het bedrijf en liet beroemde architecten/kunstenaars als Adolf Loos en Josef Hoffmann glasserviezen ontwerpen. Het toch wat stoffig imago van kroonluchters verdween definitief door de iconische Starburst uit 1962. Maar liefst drieëntwintig exemplaren van dit ontwerp van Hans Harald Rath (vierde generatie) hangen in auditorium en lobby van de Metropolitan Opera in New York. De Starburst ziet eruit als de sterrenhemel na de Big Bang en is geïnspireerd door de in de jaren zestig nog prille ruimtevaart. Lobmeyr kreeg de opdracht van de Oostenrijkse overheid, die de Verenigde Staten op deze manier wilde bedanken voor de Marshallhulp na de Tweede Wereldoorlog.

Wie leiden het bedrijf nu?

De zesde generatie bestaat uit drie neven. Andreas Rath runt de Lobmeyr-winkel in Wenen. Johannes is verantwoordelijk voor de kroonluchters en Leonid voor het glaswerk. Ze hebben zo'n vijftig medewerkers in dienst, veelal gespecialiseerde vaklieden. Een groot deel van de productie is namelijk handwerk. De meeste glazen zijn gemaakt van mondgeblazen, ragfijn mousselineglas. Ze gaan door zeker achttien paar handen en vier kwaliteitscontroles voordat ze op de markt komen. Al komen de glasdelen voor de kroonluchters kant en klaar van Swarovski en worden de metalen frames elders gegoten en verguld, toch is ook hier het handwerk het belangrijkste. Leonid: 'We maken werktekeningen, maar uiteindelijk beslist de handwerker hoe hij alle gegoten delen en glasdelen exact samenvoegt. Dat is ook een kwaliteitskeuze: een kroonluchter moet eruitzien alsof hij toevallig zo in elkaar is gezet, niet alsof hij van de lopende band komt. Het in elkaar zetten ervan is te vergelijken met het maken van sieraden op hoog niveau.'

Wanneer is een ontwerp goed?

Leonid heeft in de afgelopen jaren door tal van hedendaagse ontwerpers glasserviezen laten ontwikkelen. 'Dan vraag ik ook advies aan mijn neven. Vooral Andreas is kritisch en vindt het negen van de tien keer niks. Zijn meest dodelijke argument: "Dat zijn niet wij."' Door die discussies kan Leonid wel steeds beter onder woorden brengen wat Lobmeyr dan wel is. 'Elk ontwerp moet een helder concept hebben, zoals bij de Starburst-kroonluchter. Een recent voorbeeld is de serie Still van studio Formafantasma, een collectie

V.l.n.r.: Leonid, Johannes en Andreas Rath

Koperen decoralelement empire-kroonluchter

Verbinden onderdelen kroonluchter

Starburst-kroonluchter Metropolitan

glaswerk gecombineerd met koper voor het serveren van kraanwater. De patronen van de gravures in het glas verwijzen naar bacteriën en organismen in rivieren en oceanen, als referentie aan de belangrijkste bron van leven op aarde.'

Toch laat Leonid soms een ontwerp realiseren dat hem goed bevalt, maar waarvan hij weet dat het niet typisch Lobmeyr is. 'Ik ben daar wat gemakkelijker in geworden sinds ik in onze archieven ben gedoken en heb ontdekt dat onze voorvaders soms heel lelijke dingen hebben gemaakt. De tijd beslist wat er blijft en wat niet.'

Waar koop je het?

Lobmeyr heeft een eigen zaak in de Kärtner Straße in Wenen (nummer 26, foto links). Op de eerste verdieping is hier bovendien een klein glasmuseum ingericht met onder meer historische glazen en kroonluchters. Bij de manufactureur (Salesianergasse 9) is er bovendien een showroom voor (gerenoveerde) kroonluchters en spiegels (want die maakt Lobmeyr ook). Uiteraard wordt Lobmeyr verder verkocht bij speciaalzaken buiten Oostenrijk. ✪ i lobmeyr.at